

Numerul 13.

Oradea-mare 27 mart. (9 aprilie) 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Steaua Orientului.

Roman istoric.

(Urmare.)

Si spală rana cu un fel de zamă verzie de buru-
Sene ferte.

— V'au cercat lupi azi noapte? — întrebă Irina.

— O turmă întreagă — răspuse baciul. — De n'am fi avut câni harnici, nu știu zeu, remas-or fi fost vre-o oae vie. De mult tot rog pe domnul nostru să ne dea o pușcă să-i spăriem, căci obraznicii nu poartă nici o frică de ciomege și securi.

— Numai cât noi suntem iobagi și legile țerii ne oprese să purtăm arme — întregi Niculae cuvintele baciului. — Domnii știu prea bine că ne putem apăra de feare și cu ciomege și securi.

— Aș vrea să-i văd ce inimă ar avea ei cu armele noastre în fața lupilor.

— Făcutu-v'au pagubă? — întrebă Irina.

— Făcut destulă — se năcăji Niculae. — Au omorit zece oi și au incolțit vreo cincă. Bine că ești aici, Irină, căci altmintrelea ar fi trebuit să merg eu să înștiințez pe stăpân despre pagubă. Acum aceasta o poți face și tu.

Irina îngălbini ca turta de ceară.

— Mai bine va fi să mergi tu sau baciul — zise ea. — Eu me tem de el.

— De ce să te temi. Tu ești de vină că lupii au intrat în turmă?

— Nu-s de vină, dar domnul își va descărca mânia pe mine, pentru că și așa nu e cu inimă bună cătră mine.

— De ce să nu fie cu inimă bună? I-ai greșit doară ceva?

— Nu i-am greșit nimic, numai nu i-am împlinit dorința.

— Aceasta n'ai făcut-o bine, nevastă! Nu știi tu cât de iute se aprinde Lupul? Sau doară a pof-

tit ceva ce nu ți-a fost cu puțință să-i împlinești?

— Tocmai aceasta. Remăi puțin cu mine ca să-ți pot spune toate.

Baciul și strungarul porniră oile la pășune.

Irina intrase în stână, unde și Niculae i-ar fi urmat, dacă n'ar fi zărit un călăreț, urcând în fugă mare colina cătră stână.

— E aici domnul, Irină! — strigă nevastei sale Niculae.

— Închide stâna și du-te iute!... Nu-i spune nimic despre mine.

Glasul Irinei tremură.

Abia avuse ciobanul atâta timp să închidă stâna, când și auzi pe Lupul strigând cât îi încăpea pe gură:

— Leneșule! Tu șezi la umbră în stână, în loc să-ți împlinești slujba?!

Niculae se opri stălpit locului, de oare ce îi eră cunoscută firea violentă a stăpânului său. Știea el că când stăpânul său eră infuriat, cel mai mic semn de neascultare eră de ajuns să-l scoată din sărite.

— Am închis numai stâna, stăpâne — răspuse Niculae supus și liniștit.

— Aceasta ți-e slujba, nimernicule? — răeni nobilul, dându-se jos de pe cal. — Baciul ești tu sau cioban?

— Cioban.

— De ce n'ai mers deci cu oile?

Dacă Irina nu l-ar fi făcut atent să nu amintească nimica despre ea, el ar fi spus Lupului cauza adevărată pentru ce remase înapoi de turmă. Fiind că Irina nu eșia din stână, Niculae începă a pricepe că nevasta sa are vre-o cauză a se feri de Lupul. Ca să răspundă întrebării Lupului, ciobanul zise:

— Am remas înapoi, pentru că me pregătiam să merg la curte cu o veste rea. Baciul e bătrân și

am cugetat că fac bine, dacă-l scutesc de o cale atât de lungă pentru picioarele lui slăbite.

Apoi povestii întâmplarea cu lupii.

Dacă a fost mânios Lupul până atunci, după cuvintele lui Niculae deveni furios. Sermanul cioban nu observase cum vărsă cu istorisirea lui oleu pe foc.

— Nemernicule! Dobitoc netrebnic! — răcni nobilul infuriat. — Pe tine te-am știut eu pune să porți grije de averea mea, tâlhar nerușinat! Ce ai făcut cu oile?! Le-ai belit și mâncat cu soții tei de tâlhărie.

Ciobanul nici sprânceana nu și-o încrunță.

Linistea lui Niculae scoase din fire pe Lupul, care în accesul furii trase cu pleazna sbiciului o brazdă de sânge pe obrazul ciobanului nevinovat.

Atâta nedreptate răpi în fine și răbdarea de oaie alui Niculae. Involuntar își prinse bâta spre apărare și strigă:

— De ce me bați nevinovat, domnule? De aceea imi pun eu în joc viața pentru apărarea averii dtale, ca în sfârșit drept respłată să me bați fără nici o vină?

În acest moment Irina izbi cu zgomot ușa stănei și alergă la bărbatul ei.

— Mulcomește-te Niculae!... Mulcomește-te! — se rugă ea, frângându-și mâinile.

Aparența neașteptată a nevastei surprinse pe câteva momente pe Lupul, că după aceea, orbit de furie, să-și piarză și ultima remășiță de cumpăt.

— Și tu ești aici? — se rosti sălbatic nobilul cătră Irina. — Ai venit și tu să-ți iai partea din jafal bărbatului teu tâlhar?

Și pleazna sbiciului pușcă din nou în mâna nobilului, de asta-dată peste obrazii fragezi ai Irinei.

Niculae ar fi fost cel mai laș și netrebnic poltron, dacă nici acum nu i s'ar fi revoltat tot internul.

I se părù că toată lumea se 'nvârte cu el, mâinile începură a-i tremură, ochii i se împainjiră. Nu vedea nimic afară de Irina, care-și ștergea, sughițând, de lacrimi brazda de sânge ce-i roșiă fața de crin și afară de Lupul cel eșit din fire, care-și rădicase sbiciul să lovească din nou.

În acest moment mâinile lui Niculae involuntar rădicară bâta cea grea de gorun și, fără a se cugetă la urmările faptei sale, izbi cu ea pe Lupul în tâmplă.

În transportul mâniei nemărginite de care eră stăpănit, Niculae nu-și putea da seamă de fapta sevărșită; privirea-i zăcea stupidă și incremenită pe corpul nobilului ce se sbuciumă în convulziuni oribile, horăind în sânge la picioarele lui.

Zbuciumările nobilului slăbiau din ce în ce, curgerea de sânge din nari și gură se oprì, horăitul încetă. Peste câteva minute Lupul zăcea nemișcat și întins ca un mort.

— Doamne, ce-am făcut!

Cu aceste cuvinte își veni în ori într'un târziu Niculae, trezit ca dintr'un somn greu de bocetul nevastei sale și al baciului bătrân, care se 'ntoarse și el la auzul cuvintelor agitate.

Înainte legii dumnezeiești sermanul Niculae s'ar fi încercat încă a se apărá, dar osânda de moarte, dictată de legile țerii pentru asemenea cazuri, eră sigură și inevitabilă.

Puțină speranță de scăpare îi mai remase în fugă. Nesigură și disperată eră aceasta nădejde, căci nobilii își dădeau unul altuia mână de ajutor și io-

bagul perzecutat, ori unde fugiá, eră prins și restituit domnului seu.

Unii iobagi mai rezoluți în asemenea cazuri, după ce-și părăsiau vetrele de frica pedepsei, se 'ntruniau în cete și-și susțineau viața mizerabilă din jaf.

Dacă Niculae ar fi fost singur, împrejurările fatale și pe el l-ar fi alungat pe aceasta cale disperată. El inse nu eră singur; avea doue ființe iubite, pe cari inima nu-l lăsá să le tragă cu el la o astfel de viață rușinoasă și plină de pericole.

Ca să știe asigurată cel puțin viața acestor scumpe ființe, el se decise a luá lumea 'n cap și a părăsi aceasta țară, unde pentru dânsul nu mai esistá nici un loc de adapost.

— Dacă-mi va ajutá Dumnezeu să scap cu viața — zise el cu lacrimi în ochi — me voi intoarce iară după voi să ve duc cu mine. Peste un an doi, nimeni nu va mai grăi de năcazul meu; atunci me voi putea strecurá până 'ntr'un sat invecinat să ve chem să veniți la mine. Judecătorilor spuneți-le să nu me caute, că mi-am făcut eu sfârșitul eu cu mâna mea proprie.

Din aceea zi, nimeni n'a mai știut pe unde pribegia Niculae. Cei mai mulți credeau că a murit.

Lupul a zăcut bolnav câteva săptămâni, dar firea lui tare învinse în sfârșit boala și se 'nsănătoșă iară.

Pe sermana Irină o luară la grea răspundere și o chinurá în cel mai neuman mod, ca să scoată din ea unde eră ascuns Niculae. Nevasta fidelă, chiar dacă ar fi știut unde scăpase bărbatul ei, încă nu l-ar fi tradat.

În urma atâtor suferințe trupești și sufletesti, Irina muri peste câteva luni, istovită de supărare și chinuri.

Pe mica Dochitá, care remase orfană fără nici un sprijin, o luá la sine unchiul lui Niculae: Anchidim Mohor.

În cincisprezece ani, ce trecură dela funesta nenorocire care o despoiasc de ambii sei părinți, din mica Dochitá se desvoltă o fecioară frumoasă, care eră singura mângăere a bătrânului Anchidim, după ce Vasile, unicul fiu ce-i mai remase din număr-oasa sa familie, pe acel timp viforos, petrecea mai mult la oaste decât acasă.

III

Fiul expiază păcatul părintelui seu.

Poziția lui Mihaiu, după cucerirea Transilvaniei, nu eră încă asigurată. Mai cu seamă generalul împărătesc George Basta, vrășmașul seu cel mai înverșunat, care, stăpănit cu totul de hidoasa patimă a invidiei reutácioase, de câte ori vorbiá sau scriá despre Mihaiu, folosiá consecvent epitetul inzulător „il vallacho”, se arată nemulțumit cu starea lucrurilor. Abia prinse el veste că Mihaiu a intrat și fără ajutorul lui în Alba-Iulia, el își inaintă oastea grabnic spre Transilvania cu scopul de a infrica pe Mihaiu.

Acesta inse il provocă să-și retragă oastea și, dacă n'a venit când ar fi avut trebuință de ajutorul lui, acum să nu devasteze țara, care o cucerise în numele împăratului.

Magnații maghiari, cu toate că astrinși de im-

prejurări jurară credință lui Mihaiu, nu-l vedeau cu ochi buni. Li eră rușine, în trufia lor făloasă, că sunt nevoiți să se supună domniei unui individ dintr'o nație atât de desconziderată, precum eră în ochii lor cea „valahă“.

Afară de aceasta ei nici cu suzerenitatea împăratului nu erau prea mulțumiți. Partida turcească își innădușise numai glasul, așteptând cu pumnii strinși timpul favorabil de a se pune în acțiune fățișă. Dar nici până atunci nu petrecură timpul în neactivitate, ei nu încetau a lăți ură în contra domnului de Român și a-l ponegrî înaintea împăratului. Prin emisari secreți ei divulgără fel și fel de invinuri în contra lui ca să-l discrediteze.

Pe lângă atâția dușmani neobosiți, nici împăratul nu eră pretin prea fidel lui Mihaiu. Altmintrelea acest domnitor nici nu-și bătea mult capul cu afacerile întinsei sale țeri.

Mizantrop, iubitor de singurătate, el ducea o viață de sihastru, închis aproape ermetic în pompusul seu palat din Praga. Rudolf se cufundase cu totul în misteriile alchimiei, esplică și compunea horoscoape, diregea oroloage și-și risipiă timpul scump în truda copilărească de a face să arete și sune toate la fel. O deosebită bucurie îi procură acela care-i putea augmentă prin vre-um esemplar nou bogata colecție de cristale de aur. De fapt cărna țerii o purtă archiducele Maximilian.

La 6 decembre, baronul David Unguad și Mihaiu Székely fure numiți comisari regești, cu îndrumarea de a grăbi în Transilvania, de a felicita pe Mihaiu la biruința obținută și a-l asigură despre grațioasa bunăvoință a împăratului.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

Ș o a p t e.

*Aș vrea să flu o floare 'n crâng,
Iar tu să me culegi;
La peptul teu să me anini,
Cu mâna-ți să me legi.*

*Aș vrea să flu un cântec trist
În suflet să-ți pătrund.
Tu să me cânți — să locuiesc
În inima-ți afund.*

*Aș vrea să flu dalb brâul teu,
Trupșorul să ți-l string;
Sau năfrămuța ta să flu
Când ochișori-ți plâng*

*Aș vrea să flu innaltul brad
Spre geamul teu plecat;
Ca printre geamuri să ochesc
Ce faci pe înserat ? !*

*Să-ți cânt ca 'n vis, doinind încet
A mele șoapte dulci,
Și straja nopții eu să-ți flu
Când puioă tu te culci.*

Bistrița.

Emil A. Chiffa.

Mama și copilul.

— Autentică. —

— Localizare. —

Ești bucătăreasă ?

— Da, sărut mâna, conită.

— Știi să gătești bine ?

— Știu.

— Dar să cosi ?

— Puțin.

— Atunci de mâni poți să intri la mine în serviciu ; să fii cum se cade ca să nu-ți atragi muștrări și observațiuni.

Anița timidă, cu ochii plecați în jos, netezind cu mâna obrajii degerați de frig ai copilășului pe care-l ținea în brațe, zise c'o voce înceată și tremurătoare :

— Sărut mâna, conită, — rog bunătatea dvoastre să-mi dați voe să țiu lângă mine și pe copilul acesta care e al meu.

— Ce, ai și copil ?

— Da !

— Și cum, vrei să te bagi la stăpân cu un copil așa de mic ?

— Ce-o să fac ?

— Câte luni are ?

— Cinci luni !

— Ce mic e ; bine, dar te-ar încurcă întotdeauna la muncă și apoi nu te gândești tu ce belea ar fi pe capul nostru copilul acesta așa de mic ?...

Eu te-aș primi cu drag, mai mult de mila copilului, dar „domnul“ n'o să-i convie și de aceea n'o să se invoiască nici odată în asemenea condițiuni, mai cu seamă că nu-i plac de loc copii așa mici cari întotdeauna plâng...

Biata femeie, care se așteptă la acest răspuns, neștiind ce să mai zică, salută rușinată și eși.

Pe nemițite, e a zecea oară de când i s'a dat tot același și acelaș răspuns defavorabil.

Fiecare gândindu-se la propria lui liniște, nu vrea să aibă în preajma lui un copil care ar putea oare cum să-l deranjeze.

— Ce rea și nepăsătoare e lumea noastră !... zise Anița.

Și înfășurând cât putu mai bine în broboada ei subțire și ruptă corpul slăbuțului copil, începă să rătăcească pe stradele capitalei cari erau acoperite de zăpadă și pe cari un vânt rece suflă a sărăcie și a desnădejde.

Copilul, flămând și înghețat, începă să se scâncească, ghemuindu-se la sinul mamei sale, cerând sinul și căldură.

Dâmbovița curgea liniștită, ducând cu ea sloiuri de ghiță ce veniau de pe la munte — și privind-o așa, nu știu cum — dar atrasă par' că de apa ei turbure, se gândiă dacă n'ar fi mai bine să să lase și dansa să fie dusă la vale, în Argeș, în Dunăre, în Mare... acoperită de undele reci ale apei...

Dar copilul ? Și-atunci, ideia aceasta i se pără o crimă, pe care ea însăși n'ar fi iertat-o ca cea mai săracă și de pe urmă dintre femei...

Și pe când îi trecea prin minte aceste reflecții, i se ridică înainte ca singura și ultima speranță de scăpare : azilul de copii.

Astfel fiind sigură că va reuși să poată „să se bage undeva“ — și să stringă ceva parale și poate că...

Șirul acestor gânduri se întrerupse de plânsetele copilului.

Desnădăjduită îi puse sinul în gură — sinul ei galben, sleit, din care nu mai putea să curgă nici o picătură de lapte. A ajuns pe șoseaua Kiseleff. El la rondul al II-lea. Azilul „Leagănul“ se ridică grandios și sobru înaintea ei.

O ultimă ezitare și intră plângând.

— Ce poțtești? îi zise o femeie...

— Copilul... răspuse Anița înecându-se...

— Înțeleg... intră la dreapta.

Un funcționar îi eși înaintea, îl înserise și peste puțin timp formalitățile erau gata.

Anița se trezi singură, oftând, afară pe trotuar.

Zăpăcită, plângând mergea fără nici o țintă, uitând de vântul care îi înghețea corpul și-i înțepă obrazii degerați.

Se innoptase.

Anița se îndreptă spre casă cu speranța că frigul și foamea o va face să nu se mai deștepte a doua zi...

Și ce bine ar fi fost!

Eră pe strada B... când departe la marginea drumului, lângă bordura trotuarului, văzu ceva înfășurat într-o broboadă, ceva mic și care plângea.

Se apropie. Eră un copil.

Îl luă în brațe sărutându-l și înveselită deodată ca și cum ar fi găsit cine știe ce comori, plângând de emoțiune și de bucurie, ar fi vrut să-l ducă acasă, să-l încălzească, să-i dea să mănânce și tot, tot ce îi trebuie unui copil, dar gândindu-se că n'are cu ce să-l ție, se îndreptă spre secția apropiată...

...Și pe când intră pe ușe murmură la urechea copilului slăbit de foame și de frig c'o voce dulce și călduroasă „ce frumos e drăguțul mamei“. I-e foame mititelului și ce frig i-e“...

Se adresă comisarului:

— Am găsit un copil!...

Ce mamă crudă și nemiloasă e aceea care își aruncă sau își lapădă copilul!...

N. Varone.

C u i b u l f e r i e i t .

(Das Glück im Winkel.)

Dramă în trei acte.

De Herman Sudermann, traducere de Maria Baiulescu.

(Urmare.)

Scena 8.

Elisabeta, Videman.

Elisabeta (se plimbă în sus și în jos gânditoare.)

Videman (se întoarce și cade obosit pe un scaun.)

Elisabeta. Ce ți-e Gheorghe? Ești prăpădit... să-ți aduc picăturile? (Neagă cu capul, ea rămâne lângă el și-l netezește pe cap.) Să ne lase în pace!... Ce tot au cu noi? Noi nu facem nimerui nici un reu. Numai pace să ne dea.

Videman. Da, da, așa se întâmplă cum trebuia să se întâmple.

Elisabeta. Ce se întâmplă? Ce trebuia să se întâmple.

Videman (clătină capul.)

Elisabeta. Vezi cum ești, nu me lăsa să te rog, răspunde-mi un cuvânt.

Videman. Ne invidiază.

Elisabeta. Ce?

Videman. Fericirea noastră.

Elisabeta (gânditoare.) Fericirea noastră!

Videman. Nu! nu, iartă-me! Vream să zic: a mea — foarte egoistic, numai fericirea mea proprie. Pentru că tu... îți mulțămesc de toate — ai pledat de minune și din inimă cauza noastră. Și-ai vorbit din convingere — de negreșit. Adecă vrei să-ți dai osteneala să fii convinsă. Inse cu toate aceste, aicea trebui să ți se pară ca și cum ai fi pusă pe pocăință. Mai cu seamă după vizita ce-am avut-o adineaori. Cum trebui să-ți bați joc în gândul teu?

Elisabeta. Știi bine că nu-mi bat joc nici odată.

Videman. Toți me întrebau! Cum ai îndrăznit.

Cum ai putut să cutezi? Și vezi, Elisabeto, eu nici n'as fi îndrăznit... fiind că în urma urmelor cine eram eu? Un candidat prăpădit, un dascăl sărac și un văduv trecut în vârstă, care avea trei copii, — dintre care unul eră schilav. Sfiit de tot priviam sus la înălțimea ta și la ochii tei cei tristi... Și eu eram tocmăi așa de suferit ca și tine între oaspeții dela Vitzlingen... Dacă nu venia noaptea aceea, când te-am găsit plângând în parcul castelului lângă grota cu Neptun, și când mi-ai povestit cât erai de părăsită...

Elisabeta. Ce frumos m'ai incurajat. Ce om bun ești.

Videman. Crede-me că din momentul acela simții că am dreptul... fiind că fericirea, făurită din doue nenorociri, în cele din urmă tot este mai trainică. Cu toate aceste nu eram așa de cutezător... Gândiam în mine: Ție cât ar ținea... Ea are acum nevoie de ajutor — în viața retrasă va prinde iarăș tărie... Și pe urmă dacă ar voi, — apoi cu Dumnezeu — să-și scuture tălpile de praful casei mele. Și dacă ar fi un *singur an* a mea, aș fi îndestulit pentru o viață întreagă... Și iată că ține deja al *treilea an*... Iar mie din ce în ce mi se pare că fac o fără de lege față de tine.

Elisabeta. Vezi, Gheorghe, asta-i greșala care o faceți cu toții, tu și ceilalți, — chiar iscoada care a plecat adineaori — voi me țineți pe mine de ceva *extraordinar*. Nu sunt cu nimic mai deosebită. Nu sunt nici princesă fermecată. Sunt și eu om ca toți oamenii. Acolo unde trăiam mai înainte, toți înțelegeau foarte bine lucrul ăsta.

Videman. Te înșeli... Toți te adorau... femei și bărbați.

Elisabeta (cu zimbet amărit.) Da, da, mai cu seamă bărbații. (el tresare ușor.) Ce ți-e Gheorghe?

Videman. Mie — nimic.

Elisabeta Câte-odată mi se pare că ascunzi vre-un secret față de mine.

Videman. Ei și tu, spune-mi, nu-mi ascunzi nimic?

Elisabeta. Știi prea bine, dragul meu: Încredere pentru încredere. Tu singur mi-ai zis atunci: „Dacă vrei să fii a mea, — te rog nu-mi esplică nimic, lasă-le toate îngropate... Tot asemenea te rog să faci și față de mine... Nu-i adevărat, astea mi le-ai spus?”

Videman. Ah! lasă-le astea!

Elisabeta. De ce?

Videman. Of, Doamne, ce eră să fac? Să me fi sugrumat încă odată cu nodul, pe care îl înghiți-

sem atâta vreme, — umilire, supunere și degradare proprie — asta n'ar fi avut nici un înțeles. Lupta pentru pâinea de toate zilele tot așa fi biruit-o, căci să me crezi: Ușor de minte n'am fost nici odată...

Elisabeta (zimbînd.) Nimic nu-ți cred mai ușor decât asta.

Videman. Mai anevoioasă, mai anevoioasă eră lupta cu capul meu obosit și greoiu. — Vezi pe toată lumea, pe fiecare camerad că-ți trece pe dinaintea, pe fiecare prost că face glose de tine; să rămâi mut la întrebările oamenilor cum se cade și de omenie, să auzi că cu toții strigă, — toți îți spun — talent — talent.

Și tu însă-ți să ai sentimentul că nu poți face mai mult, că creierul teu a pierdut elasticitatea prin

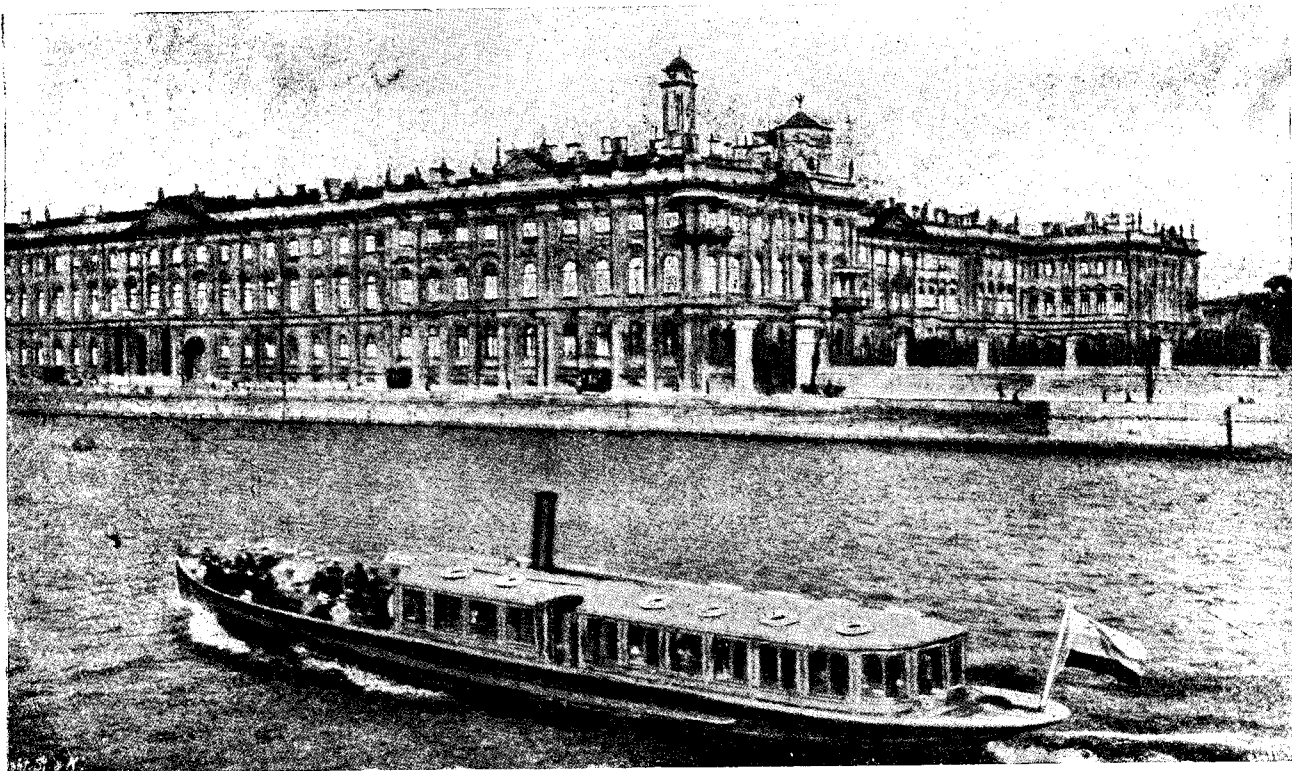
și eu la puțină veselie, — nu mai scap de groaza că așa putea s'o pierd iarăș.

Elisabeta. Bine, Gheorghe, dar cine să ți-o ia?

Videman. Asta n'o știu... Înse ce este scris să se întâmplă, se întâmplă. Pentru că vezi și tu, că cu drept cuvânt nici nu e a mea... Mi-am luat-o... Toată lumea are acelaș sentiment... (trăgînd cu greutate.) — Chir și eu insu-mi...

Elisabeta. Cui, Gheoghe? vino-ți în fire cui să i-o iai?

Videman. Asta nu se poate esplică așa de ușor. Aș trebui să fiu mult mai lămurit în interiorul meu cât și față de tine... Înse mai adineaori când vorbiai de coșofane care își cară obiecte strălucioase la cuib, imi trecu ca un fior ars prin toate mădulările.

Palatul de iarnă din St. Petersburg de cătră Neva.

stăruință îndelungată.

...Și-apoi în cele din urmă, după ce-ai isprăvit și ca meditator în familie, să treci cu chiu cu vai esamenul pentru școala secundară — numai ea la amar să ai vre-un adăpost... pentru că astfel de prăpădiți sunt după alte toate și induplecați la căsătorie.

Elisabeta. Las-o să se odihneasă, Gheorghe!... Să-i ducem flori la mormânt și... taci.

Videman. Bine! O las să se odihnească... Astfel ce eră să fac, să le mai rumeg astea toate încă odată inaintea ta. Nu, Elisabeto, asta ar fi fost o sinucidere. Puțina stimă, care mi-o mai păstrai, trebuiă să fii asigurată. Ei, și-acum când ești a mea, când cu tine împreună a intrat în adevăr și fericirea în cuibul ăsta, când abia am putut să me deprind

Scena 9.

Aceiași, Elena (apărînd în verandă pe urmă.) *Fritz* și *Emil* (prin fund.)

Elisabeta. Pst? Ce vrei, dragă?

Elena. Mamițo, Rosa întreabă unde să aranjeze masa astă seară.

Elisabeta. Vino incoaci, Lenuțo!

Elena. Ce să fac, mamițo?

Elisabeta (luînd-o de mână.) Du-te, sărută pe tata și spune-i să nu-și mai facă griji zădarnice și spune-i cât îl avem noi de drag — cu toții.

Elena (mîngîindu-l pe obraji.) Da, tată — așa e.

Videman. Și-acum spune-i și mami, Lenuțo dragă, cum eră odinioară aici, și cât de mulțămitori trebuie să-i fim, până la cel din urmă...

Emil și Fritz (venind de-a fuga prin curte, vorbesc de-odată.) Mamă, tată, inchipuiți-ve, au sosit unchiul Rökknitz și tanti Betina.

Videman. Ah! Ce bucurie. Așa-i, Elisabeto!

Elisabeta (liniștită.) De, negreșit. Eu mă bucur totdeauna când vine Betina.

Emil. Auziți! Unchiul Rökknitz și-a adus noue cai... trei roibi — unul negru cu picioarele albe — trei albi.

Fritz. Aș, numai unul e alb, — ălalt e sur.

Emil. Mamă, el crede că eu nu știu cum e calul sur.

Videman. Dar unde i-ați întâlnit?

Fritz. În fața casei „la vulturul negru”. Tocmai eșiau și pornise spre noi... Unchiul Rökknitz eră iarăș grozav de caraghios. „Luați-o la fugă acasă și faceți-ne primire” — așa ne-a zis.

Emil. Lucru principal este primirea — așa zicea.

Videman. Ți-ai găsit, tot ștregar cum eră. — Așa eră el, Elisabeto!

Elisabeta (afirmând.) Hm!...

Elena. Mamă, ce ți-e?

Elisabeta. Nimic, dragă!

Scena 10.

Aceiași, Rökknitz, Betina.

Emil și Fritz (ies înainte.) Uraa! să trăiască unchiu Rökknitz!

Rökknitz. Ei! bravo, haide, haide, strigați guri căscate! Ce va să zică asta?

Emil și Fritz (mai tare.) Uraa!

Rökknitz. Așa vezi! (În timpul cât se îmbrățișază Elisabeta cu Betina, întinde mâna salutând pe Videman.) Ei! — ce mai faci dta, stimabile domn și maestru?

Videman. Îți mulțămese, bine, dragă Rökknitz. Dar dta ești bine?

Rökknitz. De, știi dta, așa, o încuroăm și noi prin lume... Tăcere, tăcere băeți, intiu e rândul mamei... Bre, da ce dracu; madame Elisabet — nu, nu, nu te speria, — toate omagiile le păstrez pentru mine — (îi sărută mâna) s'ar putea prea ușor să-mi arz buzele.

Emil. De ce zice că-și arde buzele, tată?

Rökknitz. Glumește unchiu Rökknitz.

Elisabeta. Unde a-ți tras, Betino?

Rökknitz. Uf! scumpă Elisabeto, cine s'ar îndură să ne pună la dispoziție vre-un șopron netrebuincios și-ar face pomană cu noi.

Videman. Nu faceți escepțiune cel puțin de astă-dată, să primiți să stați la noi —

Elisabeta (il intrerupe repede.) Îmi pare reu, dar știi foarte bine Gheorghe, că — oh, cu Betina ne-am putea aranjă — inse —

Videman. Nu te înțeleg, Elisabeto, în caz de nevoie trec eu peste drum în școală...

Rökknitz. Frumoasa mea amfitrionă, puneți mâna pe inimă. Nu cumva este și puțină reutate la mijloc?

Betina. Alfred, cum să aibă Elisabeta reutate pentru noi? — Nu-i așa, draguțo?

Elisabeta. Asta o știi tu mai bine decât toți, Betino!

(Va urmá.)

Doine populare.

Bade tare te-ai 'nălțat,
Pân' ce 'n drag cu mine-ai stat.
La părul cu frunză lată,
Unde n'ai fost nici odată.
Bade-amu te-ai coborît,
La cea fost mai furisit,
La cea fost mai slab în sat,
Și mai tare blăstămat.
Eu bade m'am înălțat,
Pân' la floarea perilor,
La fruntea feciorilor.

Vine badea cu mânie,
Să-mi arunce vorbe mie.
Mie vorbe nu-mi arunce,
Cum a veni-ășă s'a duce.
Mie nu mi-i de-un fecior,
Ca plugului de-un răzor,
Pentru badea cât un nap,
Nu-mi fac călindar din cap.

Șcii tu bade ce ziceai,
Seara când la noi veniai.
Că nu este fată 'n lume,
Să-ți fie dragă ca mine,
Așa bade c'ai mințit,
Acelea ce le-ai grăit.
Eu cu ochi te-am văzut,
Pân' cu hăda ai șezut,¹
Te-am văzut seara pe lună,
Pân' ai sărutat-o 'n gură.
Da sărut-o bade zeu,
Că mie nu-mi pare reu.
A eși-un fir de săcară,
Tu bade ti 'nturnă iară,
Ș-a eși un fir de grâu,
Ti 'nturnă ș-a fi târziu.
A eși-un fir de tăciune,
Ti 'nturnă nu-i avea unde.

Du-te bade fii tu bun,
Că te-asteaptă mândra 'n drum,
Cu plăcinte și vinars,
Și te-a lăsă și de mas.
Că eu nu-s d'a ceea fată,
Să-mi ții draguțul pe plată,
Că tu bade ai gândit,
Că is floare de pe rit,
Dar is floarea florilor,
Din fereastra domnilor,
Draguță aleșilor.

Frunză verde de alun,
Cătă-ți badiță alt drum,
Că t-a spus măicuța ție,
Că n'o să me deie ție;
Și t-a spus a doua oară,
Că mai bine me omoară,
Și me tipă pe-un părau,
Și nu me dă 'n neamul teu;
Că ti-i neamul de rușine,
Și me face și pe mine.
C'ai cerut și boi ș-o vacă,
Pare că-s oarbă și schioapă,
S'ai cerut avere multă,
Pare că-s oarbă și slută.

Pe ulița noastră-i fum,
Am un draguț ca-un păun;
Pe ulița noastră-i jar,
Am un draguț ca-un păhar:
Cu cămașă de humbac,
După el fetele zac,
Cu cămașă de fuior,
După el fetele mor.

Câmpie.

Vicus.

¹ A ședea cu o fată == a purtă dragoste, a te iubi cu ea.

SALON

Respunsul principelui Ferdinand

la salutul președintelui I. Kalinderu cu ocaziunea deschiderii solemne a sesiunii generale a Academiei Române.

La cuvintele calde și cordiale cu care sunt întâmpinat de domnul președinte în numele Academiei Române, nu pot răspunde mai bine, decât aducându-ve expresiunea adânc simțitei mele recunoștințe.

Am venit în mijlocul Dv. îndemnat de interesul tot mai viu ce resimt față de activitatea acestui așezământ de înaltă cultură, a cărui lucrări le urmăresc continuu prin anale și celelalte publicațiuni.

Plăcerea și satisfacțiunea ce simt, asistând la ședința de deschidere a sesiunii generale din acest an, e cu atât mai mare, cu cât din programul ce așteaptă munca Dv., văd încă odată, cu câtă râvnă bărbații noștri de știință lucrează la cultivarea și dezvoltarea literaturii române, la pătrunderea problemelor științei și la cercetarea și cunoașterea tot mai amănunțită a istoriei noastre naționale.

Fac dar cele mai călduroase urări că munca Dv. să deie roade tot mai frumoase și că Academia, făclie a culturii române, să răspândească tot mai puternic și mai departe razele ei binefăcătoare despre binele scumpei noastre țeri.

Dela București.

Deschiderea solemnă a sesiunii generale a Academiei Române. — Teatrul Național și „Manasse”. — Concertul simfonic la Ateneu.

Cel mai important eveniment literar-cultural al săptămânei trecute a fost faptul că însuș Alteța Sa Regală principele Ferdinand a prezidat deschiderea sesiunii generale a Academiei Române. Anii trecuți aceasta deschidere s'a făcut fără nici o festivitate deosebită, întocmai cum se deschide ori care ședință săptămânală ordinară. Nu me sfiesc a spune, că asta n'a fost bine; un asemenea act de mare însemnătate în viața noastră culturală, la care ia parte prin reprezentanții sei întreg neamul românesc, nu poate fi îndeplinit, fără a-i da marca potrivită, fără d'a accentua marea lui importanță. Omagele noastre dlui I. Kalinderu, noul președinte al Academiei, care a stăruit ca deschiderea să se facă cu solenitate mai mare decât pân' acuma. Tot al dsale este și meritul, că de asta-dată membri de peste hotară s'au prezintat în număr mai mare, căci nu numai a adresat tuturor un convocator călduros, ci pe unii i-a cercetat chiar acasă, rugându-i să vină la sesiune.

Acum întâia-oară am auzit pe moștenitorul tronului pronunțând românește un discurs. Impresiunea ce a făcut e foarte plăcută, Alteța Sa are o rostire bună românească, ceea ce s'a probat și prin conversația în pauză cu membrii Academiei.

Astfel sesiunea generală s'a deschis cu cele mai bune auspicii. Urăm din tot sufletul ca lucrările ce au să urmeze, să producă rezultatul cel mai bun.

La Teatrul Național par că s'a început o viață nouă. Am asistat aproape la toate reprezentațiile din săptămâna trecută și sala mai totdeauna a fost plină. Noul director general dl Davila este foarte norocos, căci sub direcțiunea sa teatrul a luat un avânt.

Însuș autor dramatic, care cunoaște foarte bine mersul Teatrului Național, abia intrat în funcțiune, a și compus un proiect de reforme pentru viitoarea conducere a primei scene române. Competența viitorului este a decide asupra înnoirilor proiectate. Noi n'avem decât să salutăm cu bucurie intențiunea d'a ridică nivelul teatrului românesc.

Între piesele cari s'au jucat în stagiunea aceasta, succesul cel mai mare l-a obținut drama „Manasse” de Ronetti-Roman. Un succes ne mai pomenit pe scena Teatrului Național, căci reprezentația la care am asistat a fost a 21-a. De atunci s'a mai jucat odată și se speră să se mai dea și în săptămânile viitoare. Și sala totdeauna a fost înțesată de lume. Iată dară probat, că există public și pentru o piesă originală, dacă aceea e bună.

„Manasse” cu tot dreptul se poate numi o piesă bună, căreia în literatura noastră dramatică i compete un loc de onoare. Acțiunea nu prea este abundantă, cu toate aceste piesa nu-i plicticoasă, ci interesantă din început și până 'n fine. Autorul are un cap adânc cugetător, un spirit abundent și un umor neseecat.

Subiectul este brodat din coliziunea religioasă dintre Români și evrei. O fată de evreu se înamorează de un creștin român; dragostea ei este combătută în deosebi de moșul ei Manasse, ca imposibilă între o evreică și un creștin; dar înședar, căci fata fuge cu alesul inimii sale. Bătrânul aflând aceasta, cade mort.

Subiectul, precum se vede din aceasta schițare, este cât se poate de simplu. Autorul înse a avut darul să prezinte cu atâta putere și farmec, că uităm toate defectele și ne desfătăm în frumoasa desfășurare ce se petrece înaintea noastră.

Critică amănunțită n'am să fac. Nici timpul, care îmi împune să scriu numai în fuga condeiului, — nici spațiul, reclamat de atâtea alte informațiuni privitoare la progresul culturii noastre naționale, nu-mi dau voie să insist mai pe larg asupra piesei. Eu îmi notez numai impresiunile generale.

Aceste îmi spun că personajul cel mai reușit al piesei este samsarul Selig Șor. Un admirabil prototip de evreu de felul acesta. Mult a contribuit la succesul acesta excelentul joc al artistului Toneanu.

Rolul lui Manasse, jucat cu tot talentul unui mare artist de dl Nottara, mi s'a părut mai palid. Momentul morții, interpretat cu toate forțele școalei naturaliste, a fost sguitor.

Despre autorul piesei, un prieten al meu mi-a dat următoarele informațiuni. Ronetti Roman, însuș israelit, s'a născut în județul Neamțu. Actualminte este arendaș de moșie. La 1878 a publicat o poezie în versuri „Radu”, despre care dl Petru Carp a publicat în „Convorbiri Literare” din 1878, pag. 107—108 o dare de seamă foarte elogioasă, în care spune că în Ronetti Roman zace un mare talent

poetic. A mai publicat un fragment de poemă în „Literatură și știință” revista dlui Gherea. „Mannasse” a apărut la 1900, în editura librăriei Steinberg în București. Pentru prima-ora s'a jucat în vara trecută în o grădină publică din București, în rolul titular cu artistul Cârja din Iași. Succesul de atunci a îndemnat direcțiunea Teatrului Național s'o primească în repertoriul său.

Bucurându-ne din toată inima de succesul acesta, dorim ca autorul să îmbogățească literatura noastră dramatică și cu alte opere de valoare.

Dela teatru să trecem în sala de concerte. Aici ne așteaptă plăceri înalte, căci e tocmai sezonul în care se părăndă mulți renumiți artiști din străinătate.

N'avem să ne ocupăm de aceste celebrități, căci pentru publicul nostru n'au vr'un interes mai special. Ne vom duce dar numai la concertul simfonic, unde vedem nu numai cea mai mare corporațiune muzicală din capitala României, dar totodată avem ocaziunea să admirăm întrunită elita societății din București.

În foyer am avut plăcerea să revăd pe dl Ed. Wachmann, veteranul și meritosul dirigent al concertelor simfonice. Salutându-ne, prima sa vorbă a fost să-mi promită compozițiile sale mai nouă pentru corurile noastre de dincolo.

Splendida sală a Ateneului și de asta-dată a întrunit un public mare și distins. Eră o desfătare înaltă a privii aceasta admirabilă ghirlandă de dame, cari cu înfățișarea lor și cu toaletele elegante reprezentau o pajiște de primăvară.

În logia regală apărură principesa Maria cu suita și concertul începură. Programul, compus din piese clasice, de Liszt, Wagner, Scarlatti, Chopin și Beethoven, a prezentat o adevărată serbătoare muzicală, la care a contribuit și escelentul pianist I. Friedmann din Viena.

Cu emoțiuni de fericire am părăsit sala, că arta muzicală în București a făcut un progres atât de mare.

Iosif Vulean.

Dela Academia Română.

Sesiunea generală din 1905.

II

Membri cari nu pot vini la sesiune. P. Ssa episcopul Nicolae Popea și dnii Florian Porcius și I. Sbera înștiințează prin scrisori că nu vor putea veni să ia parte la lucrările secțiunii din acest an.

Dela dl G. Popescu-Ciocănel se primește cererea de a i se da mijloacele necesare spre a se tipări scrierea diaconului Pavel dela Alep despre „Călătoria făcută de Patriarhul Macarie al Antiohiei în țara Românească, în Moldova și în țara Căzacylor”, în textul arab original, până acum nepublicat, însoțit de traducerea franceză, după un manuscris avut din Biblioteca Națională dela Paris. — În urma observațiilor date de mai mulți membri, se decide a se trimite cererea spre examinare secțiunii istorice.

Fondul Fătu și Scorțeanu. Dl D. Sturdza cetește raportul comisiei fondurilor Ioan Fătu și Ioan Scorțeanu despre lucrările ei în anul 1904. Raportul

se ia spre cunoștință. În comisiunea acestor fonduri pe anul 1905 se realeg dnii P. S. Aurelian, I. C. Negruzzi și D. Sturdza.

În comisiunea pentru examinarea lucrărilor făcute în 1904—5 se aleg dnii dr. I. Istrati, I. M. Moldovan și N. Teclu.

Tabele de logaritmi vulgari. Dl I. Bianu zice că în iulie 1901 s'a prezentat la Academie dl inginer Guido Bansek și a dat un volum manuscris făcut de dsa și cuprinzând „Tabele de logaritmi vulgari (cu deferențele lor) în 18, 19 și 20 zecimale, volumul 100.000—110.000.” Volumul a fost prezentat atunci Academiei ca dar și s'a trecut în colecțiunea manuscrisurilor. Se vede înse că intenția dlui Bansek eră de a prezenta lucrarea sa Academiei spre publicare, căci acum scrie dlui Bianu întrebându-l de deciziunea Academiei asupra lucrării sale și înștiințând că a mai calculat de atunci peste 35.000 de logaritmi începând dela 1 cu diferențele lor. Dl Bianu crede că toată cestiunea acestei lucrări să fie luată în cercetare de secțiunea științifică, care să facă propuneri asupra hotărârilor de luat. — În urma explicațiilor date de dl Sp. Haret se decide ca cestiunea să fie trimisă în cercetarea secțiunii științifice.

Dela secțiunea literară. Se cetește procesul verbal al secțiunii literare prin care se arată că secțiunea propune a se tipări în Anale lucrarea dlui I. Valaori intitulată: „Câteva observațiuni referitoare la scriitori clasici greci și latini. — S'a aprobat propunerea secțiunii.

Dl D. Sturdza prezintă în dar din partea dlui Eugeniu Stătescu-fiul un chrisov scris slavonește pe pergament dela Mihaiu Voevod din 1587 februarie 1, pecetea fiind perdată.

Dl I. Bianu aduce la cunoștință Academiei un fapt de însemnătate mare pentru bibliografia românească din secolul XVI. Se știa până acum că la 1560 s'a tipărit de diaconul Coresi Psaltirea în text românesc, iar la 1577 în text român dimpreună cu cel slav. Din cea dintiu unicul exemplar cunoscut este cel dăruit Academiei de Părintele Vasile Mangra acum vicar episcopesc la Oradea mare; din a doua sunt cunoscute două exemplare cari se află amândouă în colecțiunile Academiei și după ele s'a tipărit ediția românească făcută pentru Academie de dl Hașdeu. Părintele canonic Moldovan ne aduce acum știrea că s'a găsit un exemplar dintr'o ediție până acum necunoscută a Psaltirei în două limbi și deosebită de cea din 1577. Exemplarul nu este complet, dar singura foaie adusă cu dsa pentru comparațiune dovedește în de ajuns existența acestei nouă ediții. Părintele Moldovan speră că va putea obține pentru colecțiunile Academiei aceasta prețioasă rămășiță din rara bibliografie românească din secolul XVI.

Dl I. Tanovicean, membru corespondent, prezintă pentru cetire în ședință publică și publicare în Anale scrierea sa intitulată: „Contribuțiuni la biografiile unora din cronicarii moldoveni.” Se recomandă secțiunii istorice.

Dl Gr. Ștefanescu, în numele comisiei financiare cetește raportul său asupra compturilor fundațiunii Otteteleșianu în anul 1 iunie 1903—31 maiu 1904.

Dl St. C. Hepites cetește raportul său asupra

compturilor fundațiunii Adamachi în anul bugetar 1903-4.

Dl dr. C. Istrati cetește raportul compturilor Cassei generale a Academiei în anul bugetar 1903-4.

Toate aceste rapoarte se iau spre cunoștință și se aprobă.

Dl dr. C. Istrati cetește raportul seu asupra compturilor fundațiunii Tache Anastasiu în anul bugetar 1903-4. Raportul se ia spre cunoștință și se aprobă.

Comisiunea financiară pentru examinarea gestiunii anului bugetar 1904-5 se relege în persoanele dlor: St. C. Hepites, dr. C. Istrati și Gr. Ștefanescu.

Dela dl I. Negreanu, membru corespondent, se primește pentru publicarea în Anale scrierea sa: Variațiunea temperaturilor de topire cu presiunea. Relațiuni între temperaturile absolute de topire ale corpurilor și presiuni. Se recomandă secțiunii științifice.

Dela dl dr. G. Marinescu, membru corespondent, se primește pentru citire în ședință publică și publicarea în Anale scrierea sa despre: „Seninătate și moarte“. Se recomandă secțiunii științifice.

Prima ședință publică. Dl general C. I. Brătianu cetește comunicarea sa despre: „Insemnătatea hartei țerii pentru istoria țerii și a neamului“.

Comisiunea de noue a premiilor anuale s-a început ședințele sâmbătă la 19 martie (1 aprilie.) Înainte d'a trece la ordinea zilei Iosif Vulcan a făcut propunerea să se echimhe regulamentul privitor la decernarea premiilor astfel, ca fiecare secțiune să decidă independent asupra lucrărilor intrate la concurs aparținătoare competenței sale, iar celelalte secțiuni numai să ia act, fără d'a mai votă și ele. Comisiunea a luat hotărîrea să discute și propunerea aceasta atunci când se vor pune la ordinea zilei propunerile de modificare indicate de președintele I. Kalinderu în discursul de deschidere al sesiunii.

Societatea pentru fond de teatru român.

Ședința comitetului Societății pentru fond de teatru român din 14/27 martie s'a ținut sub prezidiul dlui președinte Iosif Vulcan.

După terminarea agendelor formale s'a intrat în discutarea chestiunilor din programa ședinței S'a cetit raportul dlui A. Bena, student la academia imper. de muzică din Berlin, care fusese însărcinat de comitet de a studia sistemul de fonograme și a chestiunii: dacă se poate face întrebuițare, în sens practic, de acest mijloc al științei tehnice moderne, întru colecționarea cântecelor populare? Afacerea aceasta fu dată comitetului spre studiere de adunarea generală din Brad, la propunerea dlui dr. Branicea.

În legătură cu raportul dlui Bena s'a luat apoi cererea dlui dr. Ios. Popovici, pentru un ajutor anual de 2000 cor. întru realizarea scopului: întemeierea unui laboratoriu, în Budapesta, pentru de a studia cu ajutorul fonografului dialectele limbei românești, în vederea creării „muzeului limbei românești“. Dl dr. Popovici are în planul seu și o secțiune fonografică, pentru fixarea și a cântecelor rostite și cântate,

ca să se prindă cadența accentului, farmecul melodiei și secretul ritmului, și de aceea cere și sprigul societății pentru fond de teatru, pe care tocmai o preocupă problema aceasta. Comitetul ia raportul dlui Bena, raport, ce dă informații clare și convingătoare, la cunoștință și decide a-l publică în organul Societății în „Familia“. Cu privire la cererea dlui dr. Popovici, comitetul se declară în principiu dispus a o sprigini, apreciând silințele laudabile puse întru realizarea unui scop mareț. Rezolvarea cererii s'a amânat până la altă ocaziune însărcinând comitetul pe biroul seu a studii situația financiară, luând cu deosebire în vedere „dispozițiile finale“ ale planului de acțiune, care mărginesc cadrele speselor în timp de 10 ani.

Comitetul central al Asociațiunii: *a*, mulțămind comitetului pentru votarea sumei de 6000 cor., pentru instalarea unei scene în sala festiva a muzeului național, arată, că a înscris Societatea pentru fond de teatru român în șirul membrilor fondatori ai muzeului național; *b*, comunică termenul fixat pentru ținerea adunării generală a societății în șirul festivităților, ce se dau în Sibiu, din incidentul inaugurării muzeului și anume 27 și 28 august n.; *c*, invită comitetul de a participa cu produsele Societății la expoziție; cere propuneri cu privire la reprezentațiunile teatrale prevăzute în programă respective să se pregătească și arangieze de comitetul Societății. Comitetul ia cele cuprinse în punctele *a* și *b* la cunoștință. Pentru pregătirea unui plan, conform căruia să se participe la expoziție, se însărcinează biroul. Afacerea arangiării reprezentațiunilor teatrale luate în programa pentru zilele de serbătoare dela inaugurarea muzeului național, o lasă comitetului Asociațiunii, de oarece rezolvarea ei o pot îndeplini mai cu succes comitetele arangiatoare locale, cari sunt în măsura a cunoaște împrejurările și a fi la dispoziție.

O soră a fericitului artist român, Ciprian Poprumbesc, se adresase încă la ședința premergătoare cu propunerea ca Societatea sa cumpere opereta needitată „Craiu nou“ cerând 1000 cor. și 100 exemplare tipărite, comitetul a respuns, că de și datorința stă pe o linie mai depărtată a problemei, ce-i incumbă acum Societății, admite totuș a o îndeplini, în vederea asigurării manuscriptului, dacă se face un ofert mai redus. De tipărit nu poate fi vorba, fiind că se reclamă spese prea mari, fara prospecte de a se vinde. În ședința aceasta s'a dat un nou ofert. Comitetul oferă pentru acel manuscript 500 cor. dacă i se dă și dreptul de reprezentare.

Isprăvindu-se blanchetele de diplome pentru membrii fondatori ai Societății, comitetul se adresează încă astă toamnă către institutul de arte grafice „Minerva“ din București, pentru a-i pregăti noue formulare în baza artei grafice de acum. Institutul Minerva n'a putut esecută aceasta comandă. Comitetul a decis a se adresă către pictorul celebru dl Smigelschi, cu rugarea, ca să pregătească o schiță, ce se va esecută apoi undeva.

S'a mai decis a se tipări anuarul nou tot la tipograful „A. Mureșan“ în Brașov care a efectuat și tipărirea anualelor de până acum, în 6 rânduri din urmă, spre cea mai deplină mulțămire.

Cronica.

† Jules Verne.

Moșneagul din Amiens, genialul romanțier Jules Verne, încărcat de ani grei și mulți — se stinse.

Acea peană, din care ieșiră atâtea bazme, rămase orfană și se va rugini.

„Măistrul e mort” — putem începe cu Long-fellow.

Minunatul povestitor, acel, care ne-a îndulcit tinereța cu scrierile sale pline de fantazie strălucită — va rămânea pe vecie mut, în un îngust mormânt, din care nu vor mai putea pătrunde la noi, poveștile acele pline de bărbăție și energie.

Jules Verne, a fost mentorul meu.

Lucrările lor mi-au fost celea mai plăcute, dintre câte aflai în biblioteci — romanele lui, au întărit în pieptu-mi fraged credințele de bine; ele au oțelit inima mea și ele au încălzit crierii mei, cu flacăra științelor naive.

Îmi aduc bine aminte, de-acele clipe, când ca tinerel școlar, citiui în colțul școlii, cu ochi infierbinați povestea eroului, din romanul: Dardentor Clovis al lui Verne. — Îmi reamintesc în minte, acea vraje, ce mi-a coprins firea, când cetiiu glorioasa poveste a bogatașului, fericitului și îndestulitului Dardentor Clovis, veșnic călător și veșnic bine dispus ca un soare. — Și pare că mi se așează lacrimi pe inima-mi, când privesc în juru-mi catând strălucita zare a copilăriei mele, aurită de minunatul povestitor Jules Verne.

Care să fie răsplata cea mai bine nimerită, pentru clipele ce mi le-a faurit Jules Verne?

Care poate fi răsplata? *Pot eu să răsplătesc* acelui trup recit, căldura ce mi-o aprinse în frageda-mi tinereță?

O lacrimă șterg din gene, și 'n lacrima mea e topită o parte a sufletului meu.

In memoriam.

După parentarea lui Verne, vin a recenziona manifestarea tinerimei universitare din Cluj, care s'a ținut la 25 martie în Casină. E vorbă adică despre ședința festivă, ce s'a făcut în memoria marelui binefacător *Gozsdu*, nu numai binefacător greco oriental, ci un binefacător național, căruia i s'a desvălit portretul.

Ședința începù cu vorbirea dlui Traian Petrașcu, care în cuvinte puternice, a schițat *scopul* ședinței de azi.

Urmă apoi corul, care a predat „Imnul către *Gozsdu*” al tinerului nostru compozitor Virgil Muntean, stărnind aplauze generale.

Celelalte puncte: (vorbirea ocazională a dlui Victor Muntean, distinsă prin concepțiunea-i științifică; duetul violiniștilor Nemeș și Ioan Lațcu; declamațiunea dlui Sedean) au reușit subiective: bine.

În sfârșitul ședinței, a vorbit protopopul dr. Dăianu, calm și cuminte, mulțumind tinerimei pentru harul făcut Casinei române.

Despre întreaga manifestare, cutezăm înse a susține că ea a fost *naivă* și nepotrivită prin programa-i, că la o astfel de serbătoare, în care dela tinerețe se cere mai multă pietate și „*recunoștință*” la 100°!!!

Ervin Cătinean.

În Cronica noastră, facem panegiric, recenzionăm o serbătoare făcută umbrei unui *mort* prin faptele-i *viu*, și iată venim a descoperi un nou talent, o nouă viață pentru vitrega noastră artă, vin a descoperi pe Ervin Cătinean, un nume care cândva va fi strălucit, dacă cumva soarta, aceasta ființă a noastră, nu-i va oprî inima de-a bate, și mâna de-a zugrăvi.

Ervin Cătinean înainte de toate e artist. — El este un artist în puterea cuvântului.

Nervos ca natura vara, entuziast, ca un faun, naiv, ca un copil, iată: E. Cătinean. — El este numai nerv și numai entuziasm și numai naivitate! El e încă copil, în ale artei: visător de zări albastre, dreptcredincios al Zeiței, a cărei arme sunt: penelul și creionul!

Nu sunt de fire, optimist. Nu voi deci să-i promit prea multe. Amar m'am înșelat de mai multe ori, incuragiând și indemnând la muncă!

Lui Ervin Cătinean înse, cutez a-i desvăluî strălucitul viitor, pe care-l va ajunge, dacă va lucra necontenit.

Acelor, cari sunt curioși a ști, *de ce* chiar eu, „severul” — *îmboldesc la muncă pe-un necunoscut* — le răspund:

— *M'am convins* — și ve veți convinge și voi, iubii cetitori, în curând!...

Chiar și furtuna se prevestește prin un durduit, de ce să nu prevestesc și eu ivirea unui talent fenomenal, prin un articol... lipsit de otravă?

E. I.

LITERATURĂ.

Secțiunea literară a Asociațiunii a ținut la 14/27 martie ședință în Brașov sub prezidiul dlui Iosif Vulcan, luând parte membri Andrei Bârseanu, dr. Iosif Blaga și Virgil Onițiu. Dintre cele discutate, relevăm participarea la expoziția ce se va aranja în Sibiiu cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunii, despre care dl Andrei Bârseanu a făcut un raport amănunțit. S'a decis a recomanda comitetului central al Asociațiunii sprijinirea intențiunii dlui Iosif Popovici pentru înființarea unui muzeu al limbei române. Dl Andrei Bârseanu a propus și comitetul a admis ca dl dr. Sextil Pușcariu să fie rugat a ține la festivitățile din anul acesta ale Asociațiunii un discurs comemorativ asupra lui Timoteu Cipariu, care s'a născut tocmai înainte cu o sută de ani.

Conferențe literare în Sibiiu. A treia conferență literară în Sibiiu s'a ținut duminică 2 aprilie. Publicul românesc din loc a avut plăcerea și nespusa mulțumire de-a ascultă prelegerea dlui dr. I. Borcea, profesor la școala civilă de fete din loc. Dl dr. Borcea a citit despre teatrul lui Alecsandri. Subiect frumos dar și spinos pe care dsa l-a tratat înse cu multă măiestrie. A despărțit cu inteligență spinii de trandafiri, făcându-ne să vedem clar și deslușit ce avem de lăsat și ce avem de cules. Stilul — limpede și curgător, (vocea — o mângâiere auzului) iar încât privește limba cea curată românească, — dl dr. Borcea a atins în inimile ascultătorilor o coardă făcând să resune cântecul „mult e dulce și frumoasă!...” R.

Românii față de Sârbi și Bulgari mai ales cu privire la chestia macedo-română. Sub acest titlu dl Ilie Bărbulescu, subdirector al arhivelor Statului din București, a scos la lumină acolo o lucrare valoroasă, care se ocupă cu combaterea unor prejudecăți greșite. Cartea în Serbia a fost salutată cu bucurie. Prețul 2 lei 50 bani.

O comedie nouă. Sub titlul „Peștorii“ a apărut la Sibiu, retipărită o drăguță comedie populară în 3 acte de A. L. Ipan. Pseudonim sub care se ascunde unul din bătrânii noștri bărbați de litere, care a scris piesa aceasta în tinerețele sale. Toată e în versuri rimate.

Cadastrul României. Trebuința regimului cadastral. Metodele de învățământ, organizarea serviciului cadastral și proiect de venituri și cheltueli, de Generalul C. I. Brătianu, directorul superior al institutului Geografic al armatei române, membru corespondent al Academiei Române, a apărut la București în editura a patra adaosă și completată cu o chartă. Prețul 2 lei.

„**Revista Nouă**“ pe care am anunțat-o a început să apară la București sub direcțiunea dnei Constanța Hodoș, cu un cuprins variat și interesant, scris cea mai mare parte de femei. Va apărea de două ori pe lună. Abonamentul pentru Austro-Ungaria pe an 6 cor.

C E E N O U ?

Membri Academiei la Constanța și la Curtea-de-Argeș. Dacă timpul va fi favorabil, membrii de dincolo ai Academiei Române, însoțiți și de alți colegi, vor face duminică la 27 martie v. (9 apr. n.) o excursiune la Constanța; iar în duminică cealaltă la Curtea-de-Argeș. Ambele excursiuni au să fie foarte interesante. Despre succesul lor vom informa publicul nostru cetitor.

Bustul lui Muzicescu. Săptămâna trecută s'a inaugurat la Iași cu deosebită solenitate bustul lui Gavril Muzicescu, care a fost așezat în sala conservatorului.

Mandat anulat. Curia regească din Budapesta a anulat mandatul deputatului dr. Nicolae Șerban, ales în cercul Arpașului de jos din Făgăraș, pe motiv că președintele alegerii a cuspandat alegerea pe timp mai îndelungat decât 2 ore; totodată l-a condamnat să plătească cheltuelile în suma de 912 coroane 90 bani.

Numire. Dl *Moise Savu* ajutor de judecător în Hațeg a fost numit judecător la tribunalul din Deva.

Centenarul lui Andersen. La 2 aprilie s'a celebrat pretutindeni centenarul deliciosului povestitor, Hans Christian Andersen, dar mai cu seamă în Danemarca, la Odense, orașul seu natal, la Copenhaga, unde a murit la 1875, s'au făcut mari festivități. La Copenhaga, o societate literară, „Cirklen“, a organizat o expoziție Andersen. Au strins tot felul de bibelouri cari i-au aparținut lui; s'au reconstruit trei camere pe cari le-a locuit celebrul scriitor, două dela Nyhavn și una din vila „Rotighed“, unde a murit. Nimic nu lipsește din aceste colecțiuni; se află chiar bucle din părul seu, și mica cutie de bomboane pe care o avea alături lângă pat în momentul când a murit; bomboanele s'au cam zaharisit, căci a trecut 30 de ani de atunci. La 2 aprilie, toate teatrele da-

neze au jucat piese de ale lui Andersen. Au fost iluminațiuni și serbări populare, și la Odense s'a așezat o placă comemorativă pe mica casă unde a trăit Andersen.

A murit: *Nicolau Penciu*, jude de tribunal în penzie, în Sibiu la 30 martie, în etate de 69 ani.

Gălindarul săptămânei.

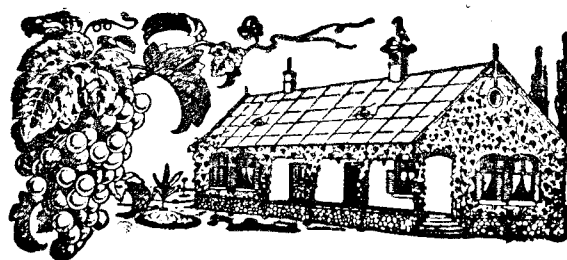
Dumin. a 4-a în post, ev. Marcu c. 9, gl. 4, v. I.

„In vremea aceea venit-a un om la Isus . . .“

Ziua sapt.	Călindarul vechi	Călind nou
Duminică 27	C. Matrona	9 Vigislav
Luni 28	C. Stefan	10 Daniil
Marti 29	C. Marcu	11 Leon papa
Mercuri 30	C. P. Ioan	12 Iuliu
Joi 31	C. Ipatie	13 Iustin
Vineri 1	Maria egipt.	14 Tiburtiu
Sâmbătă 2	P. Tit	15 Anastasia

Avis abonaților noștri. Treiluniul ianuarie-martie se incheie cu numărul acesta. Rugăm pe toți aceia ale căror abonamente espiră, să binevoiască a le achita, căci abonamentele se plătesc înainte. Cei ce nu mai voesc să primească foaia noastră, sunt rugați a ne înapoia numărul viitor, să le sistăm expedarea.

Proprietar, redactor răspunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDÁS NR. 14/296 b.)

Plantați viță de vie
lângă fiecare casă și în grădini de lângă casă în pământ și năsip.

Strugurii se fac în patria noastră peste tot și nu există casă, lângă zidurile căreia să nu poată fi cultivată cu puțină îngrijire; pe lângă aceasta ei formează o podobă aleasă și pentru alte edificii, grădini, garduri etc. fără ca să ia cea mai mică parte din spațiul destinat pentru alte scopuri. Ei sunt poamele cele mai multămitoare, pentru că rodesc în tot anul.

Spre acest scop înse nu putem folosi tot felul de viță, pentru că o mare parte din ele la dezvoltare nu rodesc; din această cauză până acum multe n'au putut da rezultat. Dacă înse plantăm sorte potrivite pentru formarea de vițe, provedem casa în tot timpul coacerii cu cea mai aleasă tămăioasă și alte feluri de struguri dulci.

Soiurile sunt descrise într'un preț curent ilustrat, care se trimite gratis fiecăruia, care își trimite adresa cu o carte poștală. Altoi de viță nobilitată se mai găsește în cantitate mare cu prețuri reduse. Vinuri pentru familie: dela 50 litri în sus, cu prețurile cele mai eftine, precum și „Delaware“ luciu pentru plantat și mustre de vin din ea.

Prima plantațiune de nobilitare a viilor
de *Érmellék*

Nagy-Kágya (comitatul Bihar.) 2-8

MERSUL TRENURILOR.

Valabil dela 1. octombro 1904.

Budapest—Nagyvárad—Predeal—București						București—Predeal—Nagyvárad—Budapest					
	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	
Budapest pleacă	7 25	9 —	2 —	5 45	9 15	București pleacă	— —	7 50	— —	— —	9 15
Szolnok „	9 37	11 52	4 —	9 27	11 19	Predeal „	— —	3 32	— —	— —	1 12
Szajol „	— —	— —	4 18	— —	11 33	Brassó „	— —	5 00	— —	— —	2 18
P.-Ladány „	11 13	2 9	5 28	11 53	12 55	„	— —	7 48	5 8	— —	2 45
Berettyó-Ujfalú „	11 46	2 53	6 03	12 07	1 33	Földvár pleacă	— —	8 27	5 58	— —	3 15
M.-Peterd „	— —	3 5	— —	1 00	— —	Homorod-Kőhalom „	— —	10 03	7 44	— —	4 23
M.-Keresztes „	— —	3 16	— —	1 14	— —	Segesvár „	— —	11 40	9 45	— —	5 49
Bihar-Püspöki „	12 17	3 37	— —	1 36	— —	Medgyes „	— —	12 40	10 58	— —	6 37
Nagyvárad „	12 26	3 47	6 39	1 48	2 11	Kis Kapus „	— —	1 25	11 50	— —	6 50
Nagyvárad pleacă	12 41	4 10	6 46	2 06	2 18	Balázsfalva „	— —	2 16	12 40	— —	— —
Várad-Velenceze „	12 48	4 17	— —	2 31	2 26	Küküllőszeg „	— —	2 21	12 58	— —	— —
Fugyi-Vásárhely „	12 59	4 28	— —	2 42	— —	Tövis „	— —	3 02	1 42	— —	7 35
Telegd „	1 22	4 50	7 15	3 04	2 51	„	— —	3 38	8 48	— —	8 6
Élesd „	1 43	5 08	† 7 28	3 23	† 3 05	Nagy-Enyed „	— —	3 58	9 07	— —	2 29
Rév „	2 11	5 33	7 50	3 50	3 26	Felvintz „	— —	4 20	9 30	— —	2 51
Csucsá „	3 23	6 42	8 37	5 02	4 16	M. Ujvár „	— —	4 27	9 37	— —	2 58
Bánffy-Hunyad „	4 03	7 23	9 08	5 49	4 52	Sz. Kocsárd „	— —	4 32	9 53	— —	3 11
Jegenye „	4 33	— —	— —	6 22	— —	Ar. Gyéres „	— —	5 12	10 30	— —	3 48
Kolozsvár „	5 15	8 37	10 08	7 12	5 55	Apahida „	— —	6 27	11 45	— —	5 02
Kolozsvár pleacă	5 32	8 50	10 47	8 30	6 11	Kolozsvár „	— —	6 48	12 07	— —	5 24
Apahida „	5 51	9 07	11 11	8 59	6 27	Kolozsvár pleacă	— —	3 18	12 59	— —	6 17
Ar. Gyéres „	6 54	10 16	12 36	10 41	7 27	Jegenye „	— —	4 16	† 1 42	— —	7 21
Sz. Kocsárd „	7 17	10 56	1 40	11 31	7 52	Bánffy-Hunyad „	— —	4 52	2 13	— —	7 58
M. Ujvár „	7 29	11 03	1 58	11 40	— —	Csucsá „	— —	5 35	2 44	— —	8 37
Felvintz „	7 35	11 12	2 07	11 50	— —	Rév „	— —	6 33	3 24	— —	9 31
Nagy-Enyed „	7 54	11 34	2 32	12 20	8 16	Élesd „	— —	6 53	† 3 34	— —	9 49
Tövis „	8 11	11 52	2 55	12 46	8 32	Telegd „	— —	7 13	† 3 45	— —	10 05
„	— —	12 24	— —	1 43	8 37	Várad-Velenceze „	— —	7 34	— —	— —	10 24
Küküllőszeg „	— —	1 07	— —	2 28	9 5	Fugyi-Vásárhely „	— —	7 44	— —	— —	10 33
Balázsfalva „	— —	1 14	— —	2 36	— —	Nagyvárad „	— —	7 51	4 09	— —	10 40
Kis Kapus „	— —	2 15	— —	3 48	9 47	Nagyvárad pleacă	— —	11 36	4 15	— —	11 04
Medgyes „	— —	2 33	— —	4 03	10 01	Bihar-Püspöki „	— —	11 47	— —	— —	11 14
Segesvár „	— —	3 47	— —	5 43	11 —	M.-Keresztes „	— —	12 05	— —	— —	11 37
Homorod-Kőhalom „	— —	5 35	— —	7 54	12 26	M.-Peterd „	— —	12 17	— —	— —	11 50
Földvár „	— —	7 16	— —	9 40	1 35	Berettyó-Ujfalú „	— —	12 29	4 52	— —	12 05
Brassó „	— —	8 —	— —	10 25	2 09	P.-Ladány „	— —	1 45	5 39	— —	1 19
„	— —	11 —	— —	— —	2 19	Szajol „	— —	— —	— —	— —	— —
Predeal „	— —	1 11	— —	— —	3 31	Szolnok „	— —	3 52	7 32	— —	3 44
București „	— —	8 05	— —	— —	9 10	Budapest „	— —	6 40	9 35	— —	7 10

Nagyvárad—Arad.

		Person.					
Nagyvárad pleacă		10	20	4	45	6	53
Ósi „		10	30	4	56	7	9
Less „		10	48	5	15	7	20
Cséffa „		11	03	5	34	7	58
N.-Szalonta „		11	26	6	02	8	46
Kőtegyán „		11	44	6	24	9	25
Sarkad „		11	54	6	33	9	31
Gyula „		12	18	6	57	10	01
Csaba „	sosește	12	37	7	18	10	30
Csaba pleacă		2	05	7	29	4	32
Kőtegyháza „		2	34	7	57	5	03
Arad „	sosește	3	29	9	—	6	05

Arad—Nagyvárad.

		Person.					
Arad pleacă		5	10	11	25	9	30
Kőtegyháza „		6	14	12	34	10	54
Csaba „	sosește	6	40	12	59	11	24
Csaba pleacă		6	56	1	38	4	50
Gyula „		7	19	2	02	5	26
Sarkad „		7	40	2	22	5	54
Kőtegyán „		7	51	2	32	6	10
N.-Szalonta „		8	20	2	57	7	02
Cséffa „		8	40	3	15	7	31
Less „		9	02	3	33	7	54
Ósi „		9	19	3	49	8	16
Nagyvárad „	sosește	9	34	4	00	8	31

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii semnați cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.